

NOVČANI POTICAJI ZA TOV SVINJA

T. Šakić

Sažetak

Uz ostale mjere agrarne politike, i postojećim sustavom novčanih poticaja želi se ublažiti i zaustaviti negativan trend u stočarstvu, trajnim ulaganjem znatnih, strogo namjenskih, financijskih sredstava iz Državnog proračuna. MPŠRH je na temelju propisane zakonske legislative, poslove za ostvarivanje i neposrednu isplatu novčanih poticaja fizičkim osobama za tov svinja, povjerilo HZPSS-u. Za razdoblje od mjeseca svibnja do prosinca 2000. ukupno je zaprimljeno i obrađeno 442 zahtjeva, kojima je obuhvaćeno 11.804 tovljenika, za isplatu novčanih poticaja u iznosu od 1.166.111,85 kuna, te u 2001. godini 775 zahtjeva, 33.093 tovljenika u iznosu od 3.497.781,00 kuna. Slijedom navedenoga proizlazi uspješnost ciljane financijske potpore obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima u svinjogojstvu koja se nastavlja i u 2002. godini.

Ključne riječi: novčani poticaji, pravilnik, svinjogojstvo.

Svinjogojsku proizvodnju u Republici Hrvatskoj prate određene poteškoće, a jedna od najčešćih je uvjetovana otežanim plasmanom tovljenih svinja, zbog cikličkih promjena ponude i potražnje na tržištu svinjskog mesa iz domaće proizvodnje, a i uvoza. Jedan od najvažnijih čimbenika je kakvoća svinjskog mesa odnosno udio mesa u trupu, koji je potrebno poboljšati u zemaljskom uzgoju svinja. U tu svrhu, među inim mjerama, ciljano se provodi za obiteljska poljoprivredna gospodarstva poticanje svinjogojske proizvodnje financijskim sredstvima iz Državnog proračuna za isporuku mesnatih pasmina svinja za tržište Republike Hrvatske.

Na temelju Zakona o novčanim poticajima i naknadama u poljoprivredi i ribarstvu ("Narodne novine", br. 29/99., 105/99., 46/00., 101/00., 12/01. i 13/2002.) i Pravilnika o načinu i postupku za ostvarivanje novčanih poticaja i

Mr. sc. Tomislav Šakić, magistar biotehničkih znanosti - područje agronomije, stručni savjetnik za stočarstvo, Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu, Grada Vukovara 78, 10000 Zagreb.

naknada u poljoprivredi i ribarstvu ("Narodne novine", br. 53/00., 98/00., 17/01., 24/01., 71/01. i 68/2002) propisani su način i uvjeti za ostvarivanje novčanih poticaja fizičkim osobama za tov svinja na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima (OPG).

Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva RH (MPŠRH) je na temelju narečene zakonske legislative poslove za ostvarivanje i neposrednu isplatu novčanih poticaja fizičkim osobama za tov svinja, povjerilo Hrvatskom zavodu za poljoprivrednu savjetodavnu službu (HZPSS). Putem županijskih podružnica i ispostava, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, odnosno svinjogojci kao krajnji korisnici mogu izravno realizirati isplatu novčanog poticaja, za što valja pribaviti:

1. Potvrdu veterinarskog inspektora ureda županije ili grada Zagreba, da su prodane i isporučene utovljene svinje domaćeg podrijetla sukladno i Zakonu o općem upravnom postupku ("Narodne novine", br. 53/91.).

2. Izvod iz zapisnika o utvrđivanju kategorija i klasa svinjskih trupova i polovica za prodane i isporučene svinje na liniji klanja. Tovljenici se moraju prodati i isporučiti isključivo u registrirane objekte, odnosno upisane u Upisnik odobrenih objekata za tu namjenu u nadležnom tijelu državne uprave, Upravi za veterinarstvo, sukladno Zakonu o veterinarstvu ("Narodne novine", br. 70/97. i 105/01.) Na temelju tih dokumenata obračunavaju se novčani poticaji na način da se dobije usklađeni iznos za isporučene utovljene svinje. Nadalje, pomnoži se čimbenik usklađenja s iznosom novčanog poticaja za tov svinja koji je iznosio u 2000. godini: 90,00 kuna ili za strateško područje 130,00 kuna. Vrijednost čimbenika usklađenja ovisi o udjelu mišićnog tkiva u trupu, odnosno o prosječnoj klasi zaklanih svinja na liniji klanja sukladno Pravilniku o utvrđivanju kategorija i klasa svinjskih trupova i polovica ("Narodne novine" br. 119/99. i 13/01.), prikazano na tablici 1.

Tablica 1. - ČIMBENICI OBRAČUNA NOVČANOG POTICAJA

Prosječna klasa ispučenih svinja	Udio mišićnog tkiva %	Čimbenik usklađenja
S	>60,0	1,30
E	55,0-59,9	1,20
U	50,0-54,9	1,05
R	45,0-49,9	1,00
O	40,0-44,9	0,90
P	<40,0	0,80

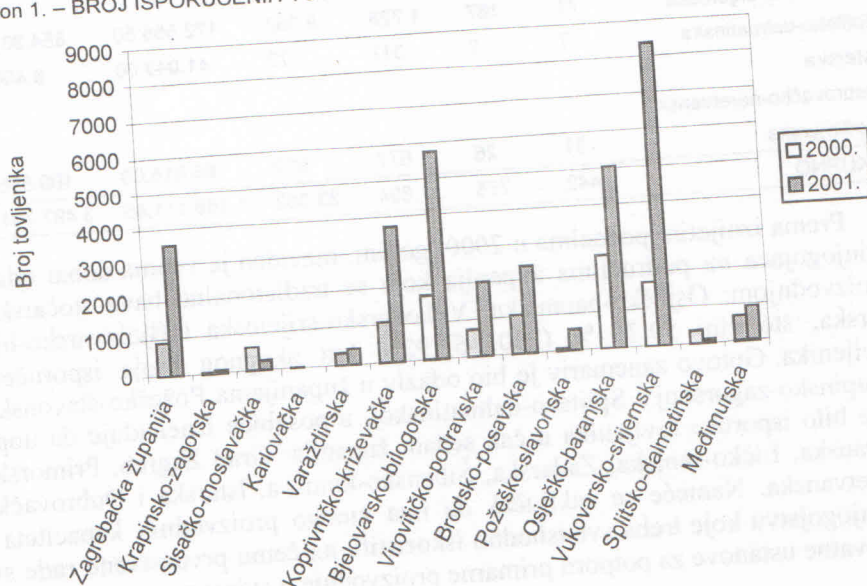
Iz tablice je razvidno da svinjogojci koji proizvode tovljenike s većim udjelom mišićnog tkiva imaju i veći čimbenik usklađenja, a time i veći ukupni novčani poticaj, što i jeste cilj stimulacije za uspješniju proizvodnju.

Potencijalni korisnik novčanog poticaja mora prodati i isporučiti najmanje 25 utovljenih svinja domaćeg podrijetla, prosječne težine 90 do 130 kilograma u roku od 30 dana.

Na kraju korisnik novčanog poticaja daje izjavu da se zahtjev za isplatu novčanog poticaja podnosi prvi put, te da su navedeni podaci i obračun u skladu s narečenim Zakonom i Pravilnikom. Potrebno je naglasiti razliku u načinu realizacije novčanog poticaja koja se sastoji u tomu, da samo fizičke osobe isti mogu ostvariti putem HZPSS, a pravne osobe ili obrt kompletirane zahtjeve podnose izravno Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva RH.

Nadalje, u sustavu novčanih poticaja za tov svinja obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima u razdoblju od mjeseca svibnja do zaključno prosinca 2000. godine, ukupno je zaprimljeno i obrađeno 442 zahtjeva, kojima je obuhvaćeno 11.804 tovljenika, za isplatu novčanih poticaja u iznosu od 1.166.111,85 kuna. U 2001. godini nastavlja se pozitivan trend znakovitim povećanjem otkupa odnosno isporuke tovljenika: 775 zahtjeva, 33.093 tovljenika, u iznosu od 3.497.781,00 kuna, što je razvidno iz prikaza po županijama, na tablici 2. i grafikonu 1.

Grafikon 1. – BROJ ISPORUČENIH TOVLJENIKA PO ŽUPANIJAMA U 2000. I 2001. GODINI

Tablica 2. - ZAPRIMLJENI I OBRADENI ZAHTJEV ZA ISPLATU NOVČANIH POTICAJA FIZIČKIM OSOBAMA ZA TOV SVINJA PO ŽUPANIJAMA U 2000. I 2001. GODINI

Županija	Ukupno					
	Zahtjeva		Tovljenika		Iznos kn	
	2000.	2001.	2000.	2001.	2000.	2001.
Grad Zagreb						
Zagrebačka županija	29	87	894	3.549	88.249,50	394.680,00
Krapinsko-zagorska	1	2	17	64	1.597,50	6.021,00
Sisačko-moslavačka	20	9	625	266	63.479,25	29.350,00
Karlovačka	2		22		2.016,00	
Varaždinska	22	13	321	415	30.001,50	43.080,00
Koprivničko-križevačka	46	102	1.085	3.697	106.402,50	396.505,00
Bjelovarsko-bilogorska	61	124	1.726	5.748	167.148,00	626.563,00
Primorsko-goranska						
Virovitičko-podravska	31	41	709	2.009	68.953,10	213.251,00
Ličko-senjska						
Brodsko-posavska	25	41	1.050	2.376	102.761,00	243.728,00
Požeško-slavonska	4	17	77	550	7.015,50	56.811,50
Zadarska						
Osječko-baranjska	92	124	2.538	5.053	248.266,50	523.807,00
Šibensko-kninska						
Vukovarsko-srijemska	71	187	1.728	8.367	172.555,50	854.967,50
Splitsko-dalmatinska	7	2	317	77	41.048,00	8.460,00
Istarska						
Dubrovačko-neretvanska						
Međimurska	31	26	677	922	66.618,00	100.555,00
UKUPNO	442	775	11.804	33.093	1.166.111,85	3.497.781,50

Prema iznijetim podacima u 2000. godini, razvidan je veoma dobar odaziv svinjogojaca na područjima županija koje se tradicionalno bave stočarskom proizvodnjom: Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska i Bjelovarsko-bilogorska, što čini 50,76 % (2001.-57,92%) od ukupnog broja isporučenih tovljenika. Gotovo zanemariv je bio odaziv u županijama Požeško-slavonskoj, Krapinsko-zagorskoj i Splitsko-dalmatinskoj, a posebice iznenađuje da uopće nije bilo isporuke tovljenika u čak sedam županija: Grad Zagreb, Primorsko-goranska, Ličko-senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Istarska i Dubrovačko-neretvanska. Nameće se zaključak da ima mnogo proizvodnih kapaciteta u svinjogojstvu koje treba svrsishodno iskoristiti, na čemu prvenstveno rade sve relevantne ustanove za potporu primarne proizvodnje u svinjogojstvu.

Nadalje, MPŠRH osigurava novčana sredstva HZPSS-u koji na temelju prispjele i obrađene dokumentacije sačinjava usklađeni obračun. Potom se izvršava isplata novčanog poticaja krajnjim korisnicima po mjesecima, što je prikazano za razdoblje od mjeseca svibnja do prosinca 2000. i 2001., na tablicama 3., 4. i grafikonu 2.

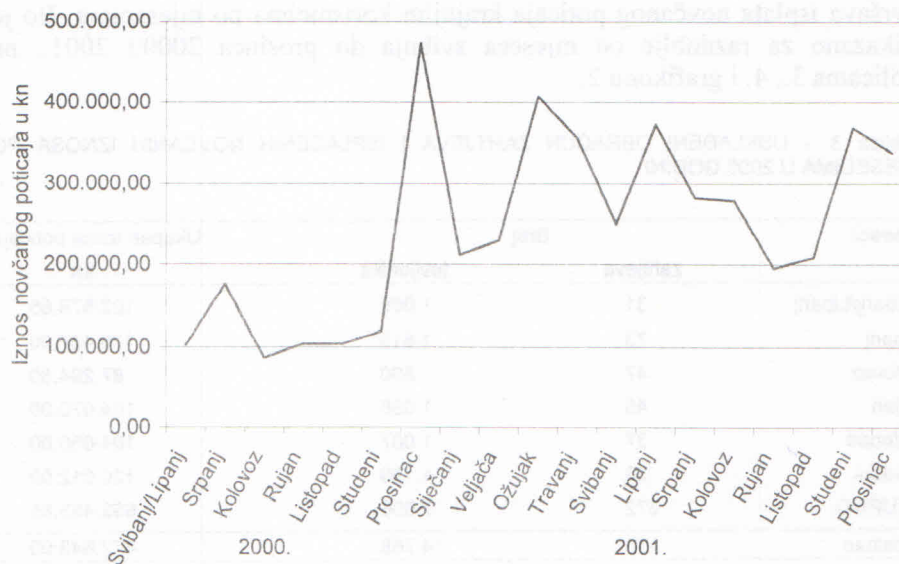
Tablica 3. - USKLAĐENI OBRAČUN ZAHTJEVA I ISPLAĆENIH NOVČANIH IZNOSA PO MJESECIMA U 2000. GODINI

Mjeseci	Broj		Ukupan iznos poticaja kn
	zahtjeva	tovljenika	
Svibanj/Lipanj	31	1.069	102.579,85
Srpanj	73	1.815	175.457,50
Kolovoz	47	890	87.294,50
Rujan	45	1.056	104.070,00
Listopad	37	1.007	104.050,00
Studen	39	1.199	120.012,00
UKUPNO	272	7.036	693.463,85
Prosinac	170	4.768	472.648,00
UKUPNO 2000.	442	11.804	1.166.111,85

Tablica 4. - USKLAĐENI OBRAČUN ZAHTJEVA I ISPLAĆENIH NOVČANIH IZNOSA PO MJESECIMA U 2001. GODINI

Mjeseci	Broj		Ukupan iznos poticaja kn
	zahtjeva	tovljenika	
Siječanj	35	2.130	211.957,00
Veljača	56	2.273	228.951,00
Ožujak	82	3.927	407.900,00
Travanj	85	3.399	356.250,00
Svibanj	57	2.360	249.420,00
Lipanj	90	3.626	373.047,00
Srpanj	62	2.650	281.760,00
Kolovoz	61	2.553	278.295,00
Rujan	46	1.785	195.575,00
Listopad	50	1.904	208.448,00
Studen	72	3.391	368.593,00
Prosinac	79	3.095	337.585,00
UKUPNO	775	33.093	3.497.781,00

Grafikon 2. – KRETANJE ISPLATE NOVČANIH POTICAJA PO MJESECIMA U 2000. I 2001. GODINI

Iz predočenoga je razvidno da je u 2000. godini ukupno zaprimljeno i obrađeno 442 (2001.-775) zahtjeva za 11.804 (2001.-33.093) tovljenika, u ukupnom novčanom iznosu od 1.166.111,85 (2001.-3.497.781,00) kuna, iz čega proizlazi prosječan iznos novčanog poticaja od 98,79 (2001.-105,70) kuna po tovljeniku, klasa "U" s udjelom mišićnog tkiva 50,0-54,9 %, što je karakteristično za svinje srednje kakvoće mesnatosti. Razvidno je određeno poboljšanje u kakvoći mesnatosti 2001. godine u odnosu na 2000., a u svezi količine učinjen je ogroman iskorak u 2001. godini, što potvrđuje uspješnost ciljane financijske potpore OPG.

Posebice ističemo mjesec prosinac 2000. kada je zaprimljeno 170 zahtjeva, što je u odnosu na ukupan broj zahtjeva 38,46 %, kojima je obuhvaćeno 4.768 tovljenika ili 40,39 %, u novčanom iznosu od 472.648,00 kuna, što čini 40,53 % u odnosu na ukupno isplaćena novčana sredstva za navedeno razdoblje.

Prikazano naglo povećanje isporuke i otkupa utovljenih svinja za mjesec prosinac 2000., grafikon 2., možemo tumačiti kao razdoblje za dva mjeseca, što se nije ponovilo u istomu razdoblju 2001. godine. Za tekuću godinu isplata novčanih poticaja teče do 31. siječnja sljedeće godine, što proizlazi iz odredbi članka 32. naređenog Zakona.

Bitni čimbenici povećanja isporuke tovljenika su: uspješna promidžba putem javnih medija, posebice "Večernji list", već dobro uhodana procedura poticanja, ciljano povećana ponuda i potražnja tržišta svinjetine za božićne blagdane.

Također je potrebno naglasiti razliku između zaprimljenih i obrađenih zahtjeva za određeno obuhvaćanje tovljenika i nadnevak isplate novčanih poticaja. Do navedene razlike dolazi zbog sukcesivnog priljeva novčanih sredstava iz Državnog proračuna, odnosno nešto duži rokovi isplate, dva-tri mjeseca nakon predaje zahtjeva, su razuman rok u sadašnjim uvjetima gospodarenja. Osim navedenoga, dužim rokovima isplate poticaja doprinosilo je i često kašnjenje i nepotpuni zahtjevi krajnjih korisnika, zbog različitih razloga.

Otkup tovljenika se nastavlja i u tekućoj 2002.godini s ujednačenim novčanim poticajem, usklađenim sa 100,00 kuna, bez obzira na status područja, strateško ili ne.

Sukladno dosadašnjim iskustvima i spoznajama u stočarstvu mijenja se i dopunjava i zakonska legislativa, s ciljem veće efikasnosti i racionalizacije cjelokupnog sustava novčanih poticaja, koji u ovom modelu postoji od mjeseca travnja, 1994. godine.

Na tomu tragu, nametnula se potreba za korjenitom reformom poljoprivredne potpore s raznolikim mjerama za različite ciljne skupine korisnika, odnosno razgraničavanje socijale od proizvodnje za tržište na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima. Sukladno navedenom, u izradi je Nacrtr prijedloga Zakona o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu.

Među inim mjerama agrarne politike, i postojećim sustavom novčanih poticaja želi se djelotvornije ublažiti i zaustaviti negativan trend u stočarskoj proizvodnji, zbog čega se trajno i ulažu znatna, strogo namjenska, financijska sredstva iz Državnog proračuna RH.

LITERATURA

1. Nacrtr prijedloga Zakona o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (2002)
2. Pravilnik o načinu i postupku za ostvarivanje novčanih poticaja i naknada u poljoprivredi i ribarstvu ("Narodne novine", br.53/00., 98/00., 17/01., 24/01., 71/01. i 68/2002)
3. Pravilnik o utvrđivanju kategorija i klasa svinjskih trupova i polovica ("Narodne novine", br.119/99. i 13/2001.)
4. Zakon o novčanim poticajima i naknadama u poljoprivredi i ribarstvu ("Narodne novine", br.29/99., 105/99., 46/00., 101/00., 12/01., 13/2002.)
5. Zakon o općem upravnom postupku ("Narodne novine", br.53/91.)
6. Zakon o veterinarstvu ("Narodne novine", br.70/97. i 105/01.)

FINANCIAL SUPPORT FOR PIG FATTENING

Summary

With the existing system of financial support and other measures of agrarian policy the idea is to reduce and stop the negative trend in cattle breeding providing substantial funds from the State budget. Ministry of Agriculture and Forestry, on the ground of obligatory legislative regulations, entrusted the realisation and payment of financial support to individuals for pig fattening to the HZPSS. For the period from May to December, 2000, 442 requests were received including 11 804 pigs for which the paid out financial support amounted to 166 111,85 kunas and on 2001, 775 requestes including 33093 fattening pigs, amounting to 3 497 781,00 kunas. This shows the success of the targeted financial support to family farms for pig breeding. The support providing is cocontinuing in 2002.

Key words: financial support, regulations, pig breeding

Primljeno: 20. 6. 2002.

LITERATURA

1. Hrvatska Republika, Ministarstvo poljodjelstva, šumarstva i ribarstva (2002).
2. Hrvatska Republika, Ministarstvo poljodjelstva, šumarstva i ribarstva (2001).
3. Hrvatska Republika, Ministarstvo poljodjelstva, šumarstva i ribarstva (2000).
4. Hrvatska Republika, Ministarstvo poljodjelstva, šumarstva i ribarstva (1999).
5. Hrvatska Republika, Ministarstvo poljodjelstva, šumarstva i ribarstva (1998).
6. Hrvatska Republika, Ministarstvo poljodjelstva, šumarstva i ribarstva (1997).